Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra OM RELIGIONS-FRIHED

Citation: Grundtvig, N. F. S.: ”N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter”, i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 147. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig05val-shoot-idm140040108101280.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Er dette nu soleklart, som det jo unægtelig er, og er denne Forvexling af lovmæssig dvs. juridisk Ret med hvad Juristerne, hver for sig, antager for philosophisk Ret, og troe, hvis de er Under-Dommere, at kunne forsvare for en høiere Ret, hvis Sagen appelleres, er denne Forvexling saa almindelig, som man maa slutte, ei blot efter min Sag, men efter den store Indflydelse, den skarpsindige Tænker A. S. *Ørsted*, i stigende Forhold, baade som Manuducteur og Skribent, lige fra dette Aarhundredes Regyndelse, har havt paa Danmarks Lovkyndige, da veed jeg ikke, hvad de bedste og klareste nye Love skulde nytte Fædernelandet meer end de Gamle, med mindre Juristerne igjen lære at skjelne skarpt imellem hvad de videnskabelig kan have at foreslaae til enkelte Loves, eller den hele Lovgivnings Forbedring, og hvad der, *indtil videre*, efter de bestaaende Love, i Grund-Lovens og Danske Lovs Aand, *er Ret*. Forordningernes og Reskripternes Mangfoldighed er beklagelig, men den er taalelig, naar Juristerne ikke vil misbruge den Kundskab derom, ikkun de kan besidde, til at give dem Uret, som efter den aabenbare, uforandrede Lov, og deres særegne Forpligtelser og Rettigheder, har Ret; vil de derimod ikke blot det, men selv hvor de ingen Forordning og Reskript har at sætte mod det aabenbare Lovbud, raisonnere sig derfra, da er den borgerlige Sikkerhed forsvundet, og hele Lovgivningen kun et Tvistens Æble mellem Juristerne, som kommer Folket og Landet dyrt at staae, om saa end alle Jurister var, hvad jo dog ingen Borger-Classe er, *lutter* retsindige, skarpsindige, conseqvente og samvittighedsfulde Mænd! Maaskee er hiin Fremgangs-Maade langt sjeldnere end jeg troer, men hvem der een Gang har lidt under den, maa dog ligefuldt borgerlig grue for den, ei blot paa sine egne, men paa alle sine Medborgeres Vegne, selv paa de Juristers, som øve den; thi ogsaa de staae i Grunden samme 148 Fare som vi Andre, med mindre de sidde i Høieste-Ret, og selv der maae de høre til Majoriteten, for at være sikkre paa, de, hvis de som Skribenter, eller i anden Qvalitet, drages til Ansvar, ei vil blive dømt efter en hemmelig Ret. Kan det times Jurister, hvad da os andre Boglærde, der vel, naar vi har Hoved og Stunder dertil, kan studere Hr. Etatsraad *Ørsteds* Skrifter, og have meget videnskabeligt Gavn af at følge den skarpsindige Tænker, selv naar han farer vild, vel kan det, men kan ikke forsvare os med Etatsraad *Ørsteds* Skrifter enten for Kongen, for Retten, for Folket eller for Efter-Slægten, kan det jo ikke, om vi end deraf kunde vist erfare, hvad der i enhver Henseende var Skribentens Mening, hvad dog saavel det Fragmentariske som det Dialectiske i Udviklingen forbyder, saa det nyttede os *borgerlig* slet ikke, om vi var bedre fornøiede med den Ret, de *Ørstedske* Skrifter, end med den, Danske Lov vil give os, undtagen i det eneste Tilfælde, at vi fik en Sag for Retten, hvor Dommeren, eller Dommer-Mængden havde fattet *Ørsteds* Mening *ligesom* vi, og vilde følge den. Men, hvad skal da Folket, hele Folket, saa nær som Juristerne og nogle faa Videnskabsmænd, hvad skal de sige, som slet ikke kan gaae ind i de videnskabelige Undersøgelser om, hvorvidt *Schlegel, Ørsted* eller *Borneman, philosophisk* talt, har Ret, men hvis borgerlige Virke-Kreds tit er meget udstrakt, og som, hver i deres Kreds, trænger høit til at vide, hvad der er *juridisk* Ret, ei blot efter en enkelt Procurators Forsikkring, ei engang blot efter Etatsraad Ørsteds Mening, men *Ret efter Loven*, Ret over hele Landet, *Ret over alle Dom mere*! Det kan for Øieblikket intet Menneske i Verden sige dem, uden *Enevolds-Kongen* i Danmark, og dog beroer derpaa deres Formue, deres Sikkerhed, deres Rolighed, maaskeeÆre, Liv og Gods, og naar da Skribenten, som selv er borgerlig tilintetgjort ved den juridiske Vilkaarlighed, uden at det nyttede ham det mindste, at han holdt sig til det eneste Faste: til Grund-Loven, det Uforandrede i Danske Lov, og sin Embeds-Eed, hvad man dog skulde meent maatte kunnet beskytte Efterfølgeren, om det end ikke fældte Overtræderen, naar en saadan Skribent vover, med et Knæfald paa Publicitetens Konge-Vei, at bede Majestæten høre en Klage, der ei paa den officielle Vei naaede Thronen, da er jo dog her den Enkeltes Suk hele *Folkets Røst*, da kun letsindige Forbrydere kan ønske at være uvidende om, *hvad* de vove, eller trøste sig ved, at Dommen kanskee bliver langt mildere end Loven!